

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİN “TEKNOLOJİ” KAVRAMINA İLİŞKİN METAFORİK ALGILARININ İNCELEMESİ

Fahrettin KORKMAZ

Milli Eğitim Bakanlığı, korkmaz2725@gmail.com

Serkan ÜNSAL

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,
serkanunsal09@hotmail.com

Özet

Bu araştırma, okul öncesi öğretmenlerin “teknoloji” kavramına yönelik sahip oldukları algıları metaforlar aracılığıyla ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Araştırmaya 2015-2016 eğitim-öğretim yılında, Gaziantep ilinde görev yapan 52 kadın (% 68,4) ve 24 erkek (% 31,6) olmak üzere toplam 76 okul öncesi öğretmeni katılmıştır. Araştırmada, verilerin toplanması, analizi ve yorumlanmasında nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Katılımcılardan öğretmenlerin teknoloji kavramına yönelik ne tür algılara sahip olduklarını ortaya çıkarmak için “Teknoloji ..... gibidir/ benzer; Çünkü ...” cümlesini tamamlamaları istenmiştir. Araştırmada elde edilen veriler içerik analiz tekniğiyle çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda, okul öncesi öğretmenlerinden geçerli toplam 57 metafor elde edilmiştir. Söz konusu metaforlar “adlandırma, eleme, kategori geliştirme, geçerlilik ve güvenilirliği sağlama aşaması, yorumlama aşaması” gibi birtakım analiz işleminden geçirilmiştir. Değerlendirme işlemi; birbirleriyle ilişkili ortak özelliklere sahip 6 kategoride yapılmıştır. Yapılan araştırma sonucunda okul öncesi öğretmenlerin “teknoloji” kavramını %14,5’i “olumsuz yönüyle”, %23,7’si “olumlu yönüyle” % 10,5’i “sonsuzluk olarak”, % 11,8’i “canlı bir varlık” olarak; % 31,6’sı “ihtiyaç” olarak, %7,9’u ise “yaşam” olarak algıladıkları görülmektedir. Araştırmada, metaforların öğretmenlerin “teknoloji” kavramına ilişkin algılarını açıklamada önemli bir araştırma aracı olarak kullanılabileceği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Metafor, Teknoloji Algısı, Okul Öncesi Öğretmenlerin Teknoloji Algısı.

AN INVESTIGATION OF PRESCHOOL TEACHERS’ PERCEPTIONS ON THE CONCEPT OF “TECHNOLOGY”

Abstract

This study aims to find out preschool teachers perceptions on the concept of “technology” by the help of metaphors. The study takes place in 2015-2016 academic year and consists of 76 preschool teachers who work in Gaziantep Province: 52 women (% 68,4) and 24 men (% 31,6). It is a descriptive research that relates to the determination and analysis of the current situation. For the collection, analysis and interpretation of the study, the qualitative research method is used. The participants were asked to complete sentences beginning as “Technology is .../ like...; because... “. The purpose is having the teachers reveal their perceptions against technology concept. The data obtained are analyzed using the content analysis technique. According to the data obtained, preschool teachers have produced 57 available metaphors. Those metaphors are subjected to some kind of process

analysis as "naming, screening, category development, ensuring the validity and reliability steps and interpretation according to the generated metaphors". Evaluation process was conducted in six interrelated categories with common characteristics. The research results showing how the preschool teachers perceive "technology" are as follows: 14,5% of the teachers see technology in a "negative aspect" whereas 23,7% in "positive aspect", 10,5% as "infinity", 11,8% as "a living being", 31,6% as "the need" while 7,9% as "life".

In the study, the researchers have reached a result that metaphors can be used as important tools in stating their perceptions on the concept of "technology".

Key words: *Metaphor, Perception of Technology, Perception of Technology Pre-school Teacher.*

Giriş

Günümüzde eğitim sistemlerinin çok hızlı bir şekilde değişim ve dönüşümden geçmekte olduğunu ifade eden Toffler (1981)'e göre yeni olarak ifade edilen birçok şey baş döndürücü bir şekilde çok kısa sürede eskiye dönüşebilmektedir. Bu anlamda bireylerin bu çok hızlı değişen zaman dilimini yakalamak için aktif bir birey olmaları ve karşılaştıkları yeni duruma da ayak uydurmaları gerekir.

Teknoloji, öğretim sürecinin gelişmesinde, etkili hale gelmesinde ve yeniliklerin öğretim sürecine uyarlanmasında önemli bir rol oynamaktadır. Bilgi teknolojilerindeki hızlı gelişmeler, ülkelerin eğitim sisteminde başarıyı yakalamaları açısından teknolojik gelişmeleri yakından takip etmelerini de gerekli kılmaktadır. Teknolojik gelişmelerin gerisinde kalma bir anlamda eğitim ile ilgili yeniliklerin de gerisinde kalma anlamına gelmektedir. Bu anlamda teknolojik araçların eğitim ve öğretim sürecinde etkili kullanımı kalıcı öğrenmelerin kazanılmasının yanı sıra zaman ve emek açısından önemli görülmektedir. İlgili literatür incelendiğinde, okul öncesi öğretmenlerinin teknoloji algılarını ortaya koyan bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu anlamda çalışma okul öncesi öğretmenlerinin teknoloji algılarını ve bakış açılarına ortaya koymayı ve öğretmenlerin teknolojiyi kullanırken karşılaştıkları problemlere çözüm yolları sunmayı amaçlamaktadır.

Metafor

Günlük yaşamda istek ve beklentilerimizi tam olarak ifade etmek veya isteklerimizi daha etkili bir şekilde karşıdakine anlatma ihtiyacı duyarız. Bu gibi durumlarda sözcükleri gerçek anlamları dışında farklı benzerlikler kurarak ifade etmeye çalışırız. İşte benzerliklerle kurulan bu bağlantılar hem söylemek istediğimizi daha etkili bir şekilde ifade etme olanağı sunar. Uzun cümleler ve konuşmalarla ifade edilen birçok durum bazı zaman birkaç kelimeyle daha anlamlı şekilde ifade edilebilir. Sözcükler ve sözcüklerin anlamı arasındaki benzerlikten hareketle bir duygu ve düşüncüyü farklı bir sözcükle ifade etmeye metafor denilmektedir.

Metafor konusu ele alıp inceleyen Punter (2007)' a göre metafor, tarihsel olarak Aristoteles'in "poetika" adlı eserine kadar götürülebilir. Batı toplumu dilsel, edebi ve eleştirel geleneği içerisinde gerçek ve mecazi dil arasındaki ayrımla devamlı ilgilenmiştir. Metaforun en yaygın tanımı ise; bir şeyi başka bir şeyle anlatmak olduğu söylenebilir (Punter, 2007:1,12; Fiumara, 1995). Metafora yönelik tanımlar arasında farklılıklar olmakla birlikte bu tanımların ortak özellikleri olarak metaforlar Lakoff ve Johnson(2003), Jacobson (2003), Sten, (2002) ve Semerciye göre bir şeyi farklı açılardan tecrübe ederek; benzerliklerinden dolayı başka bir şeyle ifade etme;

Murray ve Moon (2006)'ya göre bir dilde metafor; bir şeyi gerçek kullanımından ziyade; benzerlik ve bağlantılarından yararlanarak farklı bir anlamda ifade edebilmektir. Metaforlar dil içerisinde yaygın bir kullanım alanına sahiptir. Metafor iki açıdan önemlidir. Bunlardan birincisi; bireysel ifadeye ilişkin metaforlar; kelime ve kelime anlamlarının oluşumunda temel bir süreci ifade eder. Kelime ve sözcüklerin anlamları metaforlar aracılığıyla ifade edilir. Kelimeler önceki kullanım alanlarıyla ilişkili olarak anlamlarını genişletir. Yine birçok özdeyişler ve atasözleri bu anlam genişlemesinde önemli rol oynar. İkincisi söylem olarak metaforlar; açıklama, değerlendirme, söylenecek ifadeyi daha açık hale getirme gibi işlevlerinden dolayı önemlidir. Gerçek hayatta yazılı ve sözlü dilde metaforları kullanmak için birçok nedenden söz edilebilir. Bir şey hakkında ne düşündüğümüz ya da ne hissettiğimizi ifade etmek için sıklıkla metaforları kullanırız (Murray ve Moon, 2006:4,5).

Metaforu benzetme olarak tanımlayan Keklik (1984)'e göre metafor kullanmaktan maksat soyut bir konunun anlaşılmasını kolaylaştırmak için başvurulan bir yoldur. Metafor, ilk çağdan günümüze kadar sanat, edebiyat ve felsefede farklı şekillerde kullanılmıştır. Metafor kavramının kullanımı farklı alanlarda farklı amaçlarda kullanılmıştır. Örneğin felsefede felsefi problemleri daha anlaşılır kılmak ve kolaylaştırmak için kullanılırken; edebiyatta daha çok ifade üslubu zenginleştirmek amacıyla kullanılmıştır. Aristoteles'in oligarşi ve demokrasi yönetimine ilişkin metafor örneği ise şu şekildedir: Demokrasi, musikideki yumuşak tonlara; oligarşi ise sert tonlara benzer." (Keklik, 1984:18,19).

Metaforun öğrenme süreci üzerinde katkısına dikkat çeken Doğan (2015)'a göre metaforlar yardımıyla anlaşılmasında zorluk çekilen birçok soyut kavramlar zihnimizde önceden farklı şekillerde oluşturulan şemalara kolaylıkla yerleştirilir ve yeni öğrenilecek kavramların öğrenilmesinde hem kolaylaştırıcılığı sağlama hem de kalıcılığa sağlama gibi bir işlev görür. Metafor bu özelliklerinden dolayı son zamanlarda eğitimde sıklıkla kullanılan teknikleri arasına girmiştir.

Metaforun özellikleri göz önünde bulundurulduğunda eğitimin her alanında kullanılabilir özelliklere sahip olduğunu ileri süren Kalyoncu (2012)'ya göre kişisel algıları ortaya çıkartmada, anlamada ve açıklamada güçlü bir araştırma aracı olarak kullanılabilirliğini ileri sürmektedir. Metaforların son yıllarda, bireylerin soyut, anlaşılması güç, teorik olguları anlamada ve açıklamada kullanabileceği ifade eden Wells (2015), metaforlar aynı zamanda bireylerin

dünyayı ve kendilerini algılama biçimlerini de göstermektedir. Metaforların eğitim sürecinde yeni olarak kullanıldığına dikkat çeken Arslan ve Bayrakçı (2006) bir öğretim aracı olarak metaforun kullanımının çok eskilere dayandığını ifade eder. Metaforların bazı özelliklerini Arslan ve Bayrakçı (2006)' şü şekilde açıklar:

- 1- Metafor, yeni kavramların öğretiminde ve zihinde var olan bilgilerin akılda uzun süreli kalıcılığını sağlamada etkilidir.
- 2- Soyut kavramların somutlaştırılmasına ya da somut kavramların soyutlaştırılmasına yardımcı olur.
- 3- Bireyin kendini anlama ve neler yapabileceğine yönelik potansiyelini görmesi açısından etkilidir.
- 4- Metaforlar, zihinsel süreçler yoluyla dış dünyamızı, görselleştirme/ anlamlandırmada bize yardım eder.

Öğretim sürecinde temel ilkelerden biri de bilinenden bilinmeyene ilkesi olduğu düşünülürken metaforların karmaşık, anlaşılması güç olan kavramların öğrencinin kendi bilişsel dünyasına yakın bilinen kavramlardan anlaşılması güç olan kavramlara ulaşmasına da katkı sağlayacağı düşünülebilir. Bu bağlamda öğrenci ulaşılması gereken sözcüklere hem daha kolay bir şekilde ulaşacak hem de kendi bilinen kavramlarla bilinmeyen kavramlar arasında bağ kurduğundan dolayı daha kalıcı bilgilere ulaşabileceği düşünülmektedir.

Metaforlarla ilgili olarak eğitim alanında literatür tarandığında birçok çalışmalar bulunmaktadır. Bunların bazıları; Çalışkan (2009) Cemil Meriç'in çalışmasındaki kitap metaforları; Çalışkan (2014) Kavramsal Anahtar Modeli ile metafor ve deyim öğretimi çalışması; Kalyoncu (2012) görsel sanatlar öğretmeni adaylarının "öğretmenlik" kavramına ilişkin metaforları, Aydın (2010) ortaöğretim öğrencilerinin coğrafya kavramına ilişkin sahip oldukları metaforlar; Küçüktepe ve Gürültü (2014) öğretmenlerin "yapılandırmacı öğretmen" kavramına ilişkin algılarına yönelik metafor çalışması örneği, Wells (2015) görsel sanatlar öğretmeni adaylarının öğretmen ve sanatçı algısına ilişkin metafor analizi, şeklindedir. Ayrıca Hanoğlu (2015) metaforla bilişsel psikoloji arasındaki yakın ilişkiye dikkat çekmektedir. Metaforlar Lakoff'la birlikte felsefi ve dilbilimsel bir yapıdan çıkarak düşüncenin temelini kuran bir yapı olarak görülmeye başlanmıştır. Yapılan literatür taramasında okul öncesi öğretmenlerinin teknoloji algılarını ve bakış açılarına ortaya koymaya yönelik olarak metafor çalışmasına ise rastlanmamıştır.

Okul Öncesi

Okul öncesi eğitim, çocuğun okul ile ilk etkileşiminin gerçekleştiği eğitim kademesi olduğu için önemlidir. Türkiye'de okulöncesi eğitim isteğe bağlı olarak zorunlu ilköğretim çağına gelmemiş 36-65 aylık çocukların eğitimini kapsamaktadır.

Çocukların erken yaşta okul deneyimiyle karşılaşmaları öğrenmeye, okula yönelik birçok deneyim kazanması ve olumlu tutum geliştirmesi açısından önemlidir. Özellikle zorunlu eğitim öncesi kazanılması gereken bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor becerileri kazanmış olarak öğrencinin okula başlaması okul başarısına pozitif yönde katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Okul öncesi dönemde öğrencinin okula yönelik algısı, okul ortamındaki başarı hazzını tatması, olumlu deneyimler kazanması önemlidir. Okul öncesi dönemde karşılaşacağı ciddi olumsuzluklar ise öğrencinin okula, öğretmene, öğrenmeye yönelik tüm eğitim öğretim sürecini etkileyecek bir takım olumsuzlukları da beraberinde getirebilir. Okul öncesinde olumsuz deneyimler çocuğun özsaygı ve öz-değerinin düşmesine neden olduğu gibi, okul sonrası yaşamında düşük başarı gösterdiği bilinmektedir. Bu bağlamda çocuğun sağlıklı büyüüp, gelişebilmesi ve okula, öğrenmeye karşı olumlu tutumlar geliştirebilmesi için çocuğun bağımsızlığının desteklendiği bir çevrenin yani okul öncesi gibi eğitim kurumlarının oluşturulmasına ihtiyaç vardır (MEB, 2012:6).

Düşek (2008)' e göre; 20. yüzyılda teknoloji alanındaki gelişmeler, toplumun ve ailenin yapısında birçok değişime yol açmıştır. Özellikle Çekirdek aile yapısının artması ve kadınların iş hayatına aktif bir şekilde katılımı özellikle 0-6 yaş arasındaki çocukların bakımıyla ilgili problemleri beraberinde getirmiştir. Okul öncesi yaş grubundaki 0-6 yaş arasındaki çocukların bilişsel, duyuşsal, psikomotor gelişiminin sağlıklı bir şekilde yürütülmesi çocukların bakımları ve eğitimleri için en uygun ortam olarak ise okul öncesi okullar önemli bir konuma gelmiştir. Okul öncesi okullar, bu işlevi gerek devlet gerekse de farklı özel sektördeki kuruluşların okul öncesine yönelik ilgilerini arttırmıştır (Düşek, 2008).

Okul öncesi eğitimin genel amaçlarını Oğuzkan ve Oral (2001) şu şekilde özetlemektedir:

- 1-Okul öncesinde eğitim gören çocukların duygu gelişimini desteklemek
- 2- Çocuğun sevgi, şefkat, sorumluluk duygusu gelişimine yardımcı olma
- 3-Millet, vatan, insan sevgisinin gelişmesine katkı sağlamak
- 4-Akranlarıyla ve sosyal çevresiyle olumlu ilişkiler kurmasını sağlamak.

Okul öncesi eğitimin asıl amacının öğrenmeye ilgi uyandırmak olduğu Frobel tarafından vurgulanmıştır. Frobel, hedefin çocuğa bir takım bilgileri kazandırmadan ziyade; bilişsel, duyuşsal, psiko-motor gelişim alanları gibi tüm alanlarda sağlıklı bir şekilde gelişimine ortam hazırlama olduğunu ileri sürmüştür (Yavuzer, 1998:228).

Okul Öncesinde Teknoloji Kullanımı

Okul öncesi dönem çocukları Piaget'in zihinsel gelişim dönemlerinden somut işlemler dönemine denk gelmektedir. Bundan dolayı öğrencilerin bilişsel duyuşsal, psiko-motor gelişimlerine uygun öğretim materyallerinin etkili bir şekilde kullanılması gerekir. Okul öncesinde tercih edilen materyallerin çocuğun ilgisini

çekmesi, hareketli, birden fazla duyu organını harekete geçirecek nitelikte, kısaca konuları somutlaştıracak özellikte olması öğrenmeyi kalıcı kılması açısından önemlidir. Teknolojik materyallerin kullanımı eğitim sürecinde önemli olmakla birlikte öğretmenlerin söz konusu materyallerin kullanımı konusundaki bilgileri ve yeterliliklerinin de önemli olduğu düşünülmektedir.

Teknoloji, farklı uzmanlar tarafından farklı şekillerde tanımlanmıştır. Bu tanımlardan bazıları; Fidan (1986)'a göre kuramsal bilgilerin ve bilimsel yasaların uygulamaya dönüştürülmesi işi, Simon'a (1973) göre bir şeylerin nasıl yapılacağı ve insanlığın amaçlarının nasıl gerçekleşeceğinin bilgisi, Yalın (2003)'a göre bilimsel ya da diğer sistematik bilgilerin pratik alanlara sistemli bir şekilde uygulanması , Kuzu (2007)'ya göre ise endüstrinin çeşitli alanlarına ilişkin araç, gereç, yöntem, teknik ve uygulamaların bütünüdür.

Teknolojik araçların içinde en fazla kullanılanlardan biri de hiç şüphesiz bilgisayardır. Bilgisayar; öğrenciler için renkli, hareketli, animasyonlu olarak hazırlanan eğitim CD'leri aracılığıyla öğrenme zevkli ve ilgi çekici hale gelir. Birden çok duyu organına hitap ettiği için kalıcı öğrenmelerin kazandırılmasında etkilidir. Bilgisayarda kullanılacak yazılımlar, öğrencilerin yaşına ve gelişim düzeyine uygun olmalı, renkli, hareketli ve sesli kullanımlarla desteklenmelidir. Bu bağlamda bilgisayar ortamında canlandırma, benzeşim gibi görsel ve işitsel materyaller geliştirilmeye ve eğitimde kullanılmaya başlanması önemli olarak görülmektedir (Sönmez, 2003).

Okul öncesi eğitimde kullanılan teknolojik araç gereçler genel olarak; bilgisayar, televizyon, müzik çalar, tepegöz, elektronik hikâye kitapları ve diğer elektronik gereçler olarak ifade edilebilir.

Okul öncesinde eğitimde kullanılan teknolojik araç gereçler genel olarak; bilgisayar, televizyon, müzik çalar, tepegöz, veri kestirim, elektronik hikâye kitapları ve diğer elektronik gereçler olarak ifade edilebilir. Okul öncesinde teknolojik araç gereçlerin kullanımı hiç şüphesiz okulun bulunduğu sosyal çevre, okulun maddi olanakları, okul öncesi eğitime yönelik olarak hazırlanan yazılımların sınırlılığı ve maliyetiyle yakından ilgilidir. Özellikle son zamanlarda oyun programlarıyla farklı şekillerde çocukların dünyasına giren ve özellikle farklı renk, ses, görüntüyle onların dikkatini uzun süre canlı tutan teknolojik araçların öğrenme konularını somutlaştırarak etkili ve kalıcı öğrenmeye katkı sağladığı söylenebilir. Teknolojik araçların etkili kullanımı için öğretmenin de teknolojik araçların kullanımına yönelik yeterli düzeyde donanıma sahip olması önemlidir (Kol, 2012:545).

Okullarda teknoloji kullanılırken dikkat edilmesi gereken aşamalar şunlardır (Foshay ve Quinn, 2005: 166-167):

1. Mevcut donanım ve yazılımın uygunluğu ve düzgün çalışıp çalışmadığı kontrol edilmelidir.

2. Hem öğretmenlerin hem de öğrenenlerin ürünü etkin kullanıp kullanmadığı kontrol edilmelidir.
3. Gerek küçük ölçekli gerekse de büyük ölçekli çalışma ve uygulamalarda, bilgisayar sayısının ve network kapasitesinin, teknik desteğin ve profesyonel desteğin durumu göz önünde bulundurulmalıdır.
4. Teknoloji, öğrencilerin diğer aktiviteleri sınırlandırılmadan öğrenme aktivitelerini gerçekleştirebilecekleri şekilde kullanılmalıdır. Öğrencilerin teknoloji kullanımı, normal çalışma aktivitelerini etkiliyorsa, teknolojinin ne zaman ve nasıl kullanıldığı incelenerek ve bunları bütün öğrenme aktivitelerinin süreleri ile karşılaştırılarak, teknoloji kullanımları düzenlenmelidir.
5. Öğretmenlerin ve yöneticilerin, öğrencilerle birlikte hangi kaynakları ne zaman ve nerede kullanarak ne yaptıklarıyla ilgili ve ne gibi uyarıcılar ve geribildirimler kullandıklarıyla ilgili düşüncelerine dikkat edilmelidir (Çobanoğlu, 2010: 15).

Kılıç ve Arakan (2010) tarafından belirtildiği üzere metaforlar, bazı zaman farkında olduğumuz bazı zaman ise farkında olmadığımız biçimlerde düşünce ve davranışlarımızı yönlendirmekle birlikte yaşantımızı nasıl yorumlayacağımız konusunda da kullanılmaktadırlar. Bu çalışmada da okul öncesi öğretmenlerin teknolojiye yönelik üretmiş oldukları metaforlarla teknolojiyi nasıl algıladıklarını ve bu algıya paralel nasıl bir yorum getirdikleri ortaya çıkartılmaya çalışılmıştır.

Metaforik düşünce, Balcı (1999)' ya göre özne ve araç olarak iki ana bölümden oluşmaktadır. Özne, açıklanacak kavram/durumu araç ise metafor olarak kullanılan terimi ifade eder. Söz konusu çalışmamızda teknoloji kavramı özne olarak adlandırılırken; teknolojiye yönelik öğretmenler tarafından üretilen metaforlar (eş, ilaç, ekmek, yemek, virüs v.b) ise araç olarak değerlendirilebilir.

Bu araştırma okul öncesi öğretmenlerin teknoloji kavramına ilişkin sahip oldukları metaforları ortaya çıkarmaya yönelik olarak gerçekleştirilmiştir. Bu genel amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Okul öncesi öğretmenlerin teknoloji kavramına ilişkin ürettikleri metaforlar nelerdir?
2. Okul öncesi öğretmenlerin teknoloji kavramına ilişkin ortaya koydukları metaforlar ortak özellikleri bakımından hangi kavramsal kategoriler altında toplanabilir?

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın deseni, çalışma grubu, veri toplama aracı, verilerin analizi hakkında bilgi verilecektir.

Araştırmanın Deseni

Okul öncesi öğretmenlerin teknoloji kavramına ilişkin sahip oldukları algıları, metaforlar aracılığıyla belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik (olgubilim) desen kullanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Fenomenoloji, insanların bireysel olarak ya da birlikte yaşadıkları deneyimleri nasıl anlamlandırdıklarını, nasıl algıladıklarını ve zihinlerine nasıl transfer ettiklerini, insanların bir durumu nasıl tarif ettiklerini, nasıl hatırladıklarını ve diğer insanlara nasıl bir dil kullanarak aktardıklarının araştırılmasıdır (Patton, 2001).

Çalışma Grubu

Bu araştırma 2015-2016 eğitim öğretim yılında Gaziantep ili Şehitkamil ilçesinde 5 ana okulunda görev yapan 76 okul öncesi öğretmenin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerin cinsiyet, mesleki kıdem ve teknolojiyi kullanım sıklığına yönelik bilgiler Tablo 1'de belirtilmiştir.

Tablo 1: Öğretmenlere Ait Demografik Bilgiler

Öğretmenlere Ait Bilgiler	Demografik	f	%
Cinsiyet	Kadın	52	68.4
	Erkek	24	31.6
Mesleki Kıdem	1-5 Yıl	34	44.7
	6-11 Yıl	23	30.3
	11-15 Yıl	14	18.4
	12 Yıl ve üstü	5	6.6
Teknolojiyi Kullanım Sıklığı	Her Zaman	52	68.4
	Bazen	20	26.3
	Hiç	4	5.3

Tablo incelendiğinde okul öncesi öğretmenleri cinsiyet açısından 52'si kadın (%68,4) ve 24'ü Erkek (%31,6), mesleki kıdem açısından 1-5 yıl arası 34 kişi (%44,7), 6-11 yıl arası 23 kişi (%30,3), 11-15 yıl arası 14 kişi (%18,4), 12 yıl ve üstü 5 kişi (%6,6) olduğu görülmüştür. Teknolojiyi kullanım sıklığı açısından bakıldığında 52 kişi (%68,4) her zaman, 20 kişi (%26,3) bazen, 4 kişi (% 5,3) olarak tespit edilmiştir.

Çalışmaya katılan okul öncesi öğretmenlerin okullara göre dağılımı Tablo 2'de belirtilmiştir.

Tablo.2. Öğretmenlerin Çalıştıkları Okula Ait Bilgiler

Okul Adı	Cinsiyet			Toplam
	Kadın	Erkek	%	
Halide Edip Adıvar	9	3	15.8	12
Nene Hatun	16	2	23.7	18
Selvi Erdemoglu	2	5	9.2	7
Vilayetler Hizmet Birliği	17	13	39.5	30
Şehit İmam Payam	8	1	11.8	9
Toplam	52	24	100	76

Tablo 2 incelendiğinde okul öncesi öğretmenlerinin 12’si (%15.8) Halide Edip Adıvar; 16’sı (%23.7) Nene Hatun; 7’si (%9.2) Selvi Erdemoglu; 30’u (%39.5) Vilayetler Hizmet Birliği ve 9’u (%11.8) Şehit İmam Payam Anaokulundan çalışmaya katılmıştır.

Verilerin Toplanması

Araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin “teknoloji ” kavramına ilişkin sahip oldukları algıları metaforlar yardımıyla ortaya çıkarmak için, okul öncesi öğretmenlerine “Teknoloji ... gibidir/benzer; çünkü ...” ibaresinin yazılı olduğu bir kağıt verildi. Sonraki aşamada ise farklı bir konu üzerinden metaforların nasıl oluşturulduğuna yönelik örnekler verildi. Okul öncesi öğretmenlerinden “Teknoloji ... gibidir/benzer; çünkü ...” şablonunu kullanarak yalnızca bir metafor üzerinde yoğunlaşarak, düşüncelerini dile getirmeleri istendi. Metafor oluşturmaları için okul öncesi öğretmenlerine 20 dakika süre tanınmıştır. Okul öncesi öğretmenlerinin düşüncelerini daha rahat ifade etmesi için oluşturacağı metaforlara yönelik herhangi bir sınırlandırmaya gidilmemiştir.

Verilerin Analiz Edilmesi ve Yorumlanması

Bu araştırmada elde edilen verilerin değerlendirilmesinde “içerik analizi tekniği” kullanılmıştır. İçerik analizi, sosyal bilimlerde sıklıkla kullanılan önemli tekniklerden biridir ve belirli kurallara dayalı kodlamalarla bir metnin bazı sözcüklerinin daha küçük içerik kategorileri ile özetlendiği sistematik bir uygulama olarak tanımlanabilir (Büyüköztürk, 2010). Okul öncesi öğretmenlerinden elde edilen veriler analiz edilerek frekans (f) ve yüzde (%) ağırlıklı işlemler yapılmıştır.

Okul öncesi öğretmenlerinin ortaya koyduğu metaforların analizinde öncelikli olarak metaforlar içerik analizine tabi tutularak metaforlara yönelik bir liste oluşturulmuştur. Okul öncesi öğretmenlerinin oluşturmuş oldukları metaforların sıklığına yönelik bir tablo oluşturulmuştur. Sonraki aşamada oluşturulan metaforların mantıksal gerekçeleri incelenerek; mantıksal dayanağın

doğru olup olmadığı kontrol edilmiştir. Teknoloji kullanımına yönelik oluşturulan ve mantıksal olarak temellendirilmeyen bazı metaforlar ise tasnif dışı bırakılmıştır. Tasnif dışı bırakılan örneklerden bir tanesi: "Teknoloji tavşana benzer; çünkü tavşan gibidir" şeklinde ifade edilmiştir. Bu örnekte birinci kısım anlaşılır olmakla birlikte ikinci kısım teknoloji algısına yönelik bir katkı sağlamadığı gibi mantıksal temellendirmeden yoksun olduğu için değerlendirilmeye alınmamıştır. Sonraki aşamada ise okul öncesi öğretmenlerinin oluşturmuş olduğu 76 metafor 6 kategori altında toplanmıştır. Analiz süreci aşamasında Saban (2008) tarafından ortaya konulan veri analiz süreci dikkate alınmıştır.

Araştırmada sürecinde güvenilirliği sağlamak için metaforlara yönelik mantıksal olarak temellendirilemeyen ya da okul öncesinde öğretmenlerin teknoloji algısına katkı sağlamayan dokümanlara yönelik eleme işleminden sonra metaforlar kategorilerle eşleştirilmiştir. Metafor-kategori eşleştirilmesinde okul öncesi öğretmenlerinin ortaya koyduğu metaforların hangi kategori altında olmasına gerektiğine yönelik olarak dokümanlar çoğaltılarak iki araştırmacı tarafından kodlanarak kategori-frekans tablosu oluşturulmuştur. Araştırmada karşılaştırmanın güvenilirliğine yönelik olarak ise Miles ve Huberman (1994)'ın ;

$$\text{Güvenirlik} = \frac{\text{Görüş Birliği}}{\text{Görüş Birliği} + \text{Görüş Ayrılığı}}$$

formülünden yararlanmıştır. Araştırmada çalışmada farklı uzmanların uzlaşma oranı %94 olarak tespit edilmiştir. Güvenirlik açısından %90 ve üzeri güvenilirlik için yeterli olduğundan dolayı bu çalışmanın güvenilirliği için bulunan bu oranın yeterli olduğu görülmüştür.

Bulgular Ve Yorumlar

Okul öncesinde gören yapan öğretmenlerin ortaya koydukları metaforların sayıları ve yüzde değerleri Tablo 3'de gösterilmiştir.

Tablo 3: Okul Öncesinde Gören Yapan Öğretmenlerin "Teknoloji" Kavramına İlişkin Ürettikleri Metaforlar, Frekans(F) Ve Yüzde(%) Değerleri

Sıra No	Geliştirilen Metaforlar	f	%	Sıra No	Geliştirilen Metaforlar	f	%
1	Ajan	1	1,3	30	Kadın	1	1,3
2	Anne	1	1,3	31	Kalp	1	1,3
3	Araba	1	1,3	32	Kelebek	1	1,3
4	Araç	1	1,3	33	Kitap	2	2,6

5	Ateş	3	3,9	34	Kolaylık	1	1,3
6	Baldıran	1	1,3	35	Maydanoz	1	1,3
7	Bela	1	1,3	36	Mucize	2	2,6
8	Büyüme	1	1,3	37	Nefes	1	1,3
9	Çanta	1	1,3	38	Nimet	1	1,3
10	Çocuk	1	1,3	39	Organ	1	1,3
11	Deniz	1	1,3	40	Otomobil	1	1,3
12	Dost	1	1,3	41	Önemli Bir Şey	1	1,3
13	Ekmek	3	3,9	42	Sınırsız Bilgi	1	1,3
14	Eş	1	1,3	43	Sonsuz Vadi	1	1,3
15	Ev	1	1,3	44	Su	5	6,6
16	Fırsat	1	1,3	45	Tüm Zaman	1	1,3
17	Gelişim	1	1,3	46	Tv Kumandası	1	1,3
18	Gölge	1	1,3	47	Uzay	1	1,3
19	Güneş	1	1,3	48	Vazgeçilmez	1	1,3
20	Hava	1	1,3	49	Vazgeçilmez Tutku	1	1,3
21	Hayal Dünyası	1	1,3	50	Virüs	2	2,6
22	Hayat	1	1,3	51	Yaşam	2	2,6
23	Hızır	1	1,3	52	Yaşam Koçu	1	1,3
24	Hızlı Araç	1	1,3	53	Yaşamın Parçası	1	1,3
25	Işık	1	1,3	54	Yemek	2	2,6
26	İhtiyaç	1	1,3	55	Zahmetsiz Amaca Ulaşma	1	1,3
27	İlaç	6	7,9	56	Zaman Makinesi	1	1,3
28	İnsan	2	2,6	57	Zehirli Sarmaşık	1	1,3
29	İnsan Yavrusu	1	1,3		Total	76	100

Tablo 3 incelendiğinde, 76 okul öncesi öğretmenin “teknoloji” kavramına ilişkin 57 farklı metafor ürettiği görülmektedir. Bu metaforlar içinde en fazla üretilen metafor olan “ilaç” metaforu 6 kişi (%8); ikinci olarak “su” metaforu 5 kişi (% 6.6) ve üçüncü olarak “ateş” ve “ekmek” metaforları ise 3’er kişi tarafından (% 4) üretilmiştir.

Okul öncesi öğretmenlerin “teknoloji” kavramına ilişkin ürettikleri metaforların ortak özelliklerinden hareketle ortaya çıkan kategoriler Tablo 4’te belirtilmiştir.

Tablo.4. Okul Öncesi Öğretmenlerinin “Teknoloji” Kavramına İlişkin Ürettikleri Metaforundan Hareketle Oluşturulan Kategoriler, Metaforlar, Metafor Sayı-Frekansı Ve Yüzde Değerleri

Sıra No	Kategori	Metaforlar	Metafor Sayısı	Metafor Frekansı	Yüzde Değeri
1	Olumsuzluk Yönüyle Teknoloji	Ajan (1), Gölge (1), Ateş (3), Maydanoz (1) Baldiran (1), Virüs (2), Zehirli Sarmaşık(1), Bela (1)	8	11	14.5
2	Olumlu Yönüyle Teknoloji	Zahmetsiz Amaca Ulaşma (1), Kitap (2), Hızır (1), Kolaylık (1), Önemli Bir Şey (1), Çanta (1), Nimet (1), İlaç (6), Kolaylık (1), Gelişim (1), Dost (1), Tv Kumandası (1), Fırsat (1), Büyüme (1)	14	20	23.7
3	Sınırsızlık Olarak Teknoloji	Sınırsız Bilgi (1), Hayal Dünyası (1), Sonsuz Vadi (1), Mucize (2), Deniz (1), Tüm Zaman (1)	6	7	10.5
4	Canlı Varlık Olarak Teknoloji	İnsan Yavrusu (1), İnsan (2), Kelebek (1), Kadın (1), Anne (1), Çocuk (1), Eş (1)	7	8	11.8
5	İhtiyaç Olarak Teknoloji	İhtiyaç (1), Işık (1), Yemek (2), Vazgeçilmez Tutku (1)Vazgeçilmez (1), Nefes (1), Araba (1), Araç (1), Hızlı Araç (1), Otomobil (1), Organ (1), Kalp (1), Ev (1), Hava(1), Güneş (1), Ekmek(3), Su (5)	17	24	31.6
6	Yaşam Olarak Teknoloji	Yaşam (2), Zaman Makinesi (1), Yaşam Koçu (1), Yaşamın Parçası (1), Hayat (1)	5	6	7.9
Toplam			57	76	100

Tablo.4 incelendiğinde öğretmenler tarafından üretilen toplam 57 metaforun ortak özelliklerinden hareketle 6 kategori oluşturulmuştur. Okul öncesi öğretmenlerden 11’i (%14.5) teknolojiyi olumsuz yönüyle; 20’si (% 23.7) teknolojiyi olumlu yönüyle; 7’si (% 10.5) teknolojiyi sonsuzluk olarak; 8’i (% 11.8) teknolojiyi

canlı bir varlık olarak; 24'ü (%31.6) teknolojiyi ihtiyaç olarak; 6'sı (7.9) ise yaşam olarak algılanmaktadır.

Kavramsal Kategoriler ve Analizleri

Okul öncesi öğretmenlerin "teknoloji" kavramına ilişkin ürettikleri kavramsal kategorilere yönelik çözümler aşağıda ortaya konulmuştur. Parantez içerisinde metaforu üreten öğretmenin cinsiyeti verilmiştir: K (kadın) ve E (erkek) şeklinde kısaltılmıştır.

Kategori 1: Olumsuzluk Yönüyle Teknoloji

Okul öncesi öğretmenlerin "teknoloji" kavramına bu kategoride genelde olumsuz bir bakış açısıyla yaklaştıkları görülmüştür. Teknoloji bir tehdit olarak algılanmıştır. Olumsuzluğun ifadesi olarak teknoloji toplam 7 metafor (Ajan, Gölge, Ateş, Maydanoz, Baldıran, Virüs, Zehirli Sarmaşık,) ile oluşturulmuştur. Söz konusu metaforlar toplam 10 öğretmen tarafından üretilmiştir.

Bu kategoride bulunan bazı metaforlar şöyledir:

- Teknoloji **bela** gibidir; çünkü **istemersen de karşılaşsın. (K).**
- Teknoloji **zehirli sarmaşık** gibidir; çünkü **dünyayı bir ağ gibi sarmıştır. İnsanoğlunun sonunu zannımca bu ağ hazırlayacak. (E).**
- Teknoloji **maydanoz** gibidir; çünkü **girmedığı yer yok her şeyin altından çıkıyor.(E).**

Kategori 2: Olumlu Yönüyle Teknoloji

Okul öncesi öğretmenlerin "teknoloji" kavramına bu kategoride olumlu yönleri, avantajları çerçevesinde yaklaştıkları görülmüştür. Benzetimi yapılan ve 20 öğretmen tarafından ortaya konulan olumlu metaforlar (Zahmetsiz Amaca Ulaşma, Kitap, Hızır, Kolaylık, Önemli Bir Şey, Çanta, Nimet, İlaç, Kolaylık, Gelişim, Dost, Tv Kumandası, Fırsat, Büyüme) toplam 14 tanedir. Söz konusu metaforlardan bazıları şöyledir:

- Teknoloji **fırsat** gibidir; çünkü **teknolojiyi iyi bir şekilde kullanarak devamlı kendimizi geliştirebilir ve ilerleriz. (K).**
- Teknoloji **nimet** gibidir; çünkü **günümüzde her şey teknoloji olmuş ve bundan faydalanmak gerekir. (K).**
- Teknoloji **hızır** gibidir; çünkü **insanın işini hem kolaylaştırır hem de hızlandırır, zaman kazandırır.(E).**
- Teknoloji **kitap** gibidir; çünkü **hayatımızın her anında kullanıyoruz ve her anımızı kolaylaştırıyor.(E).**

Kategori 3: Sonsuzluk Olarak Teknoloji

Bu kategoride, okul öncesi öğretmenlerin "teknoloji" kavramını bir ucu açık süreç olarak algıladıkları görülmüştür. Ucu sonsuzluğa açılan bir kapı gibi

gördükleri teknolojiyi kimi zaman denize kimi zaman da mucize gibi doğaüstü bir olaya benzetmişlerdir. Sonsuzluk olarak teknoloji kategorisinde 7 öğretmen tarafından geliştirilen 6 adet metafor (Sınırsız Bilgi, Hayal Dünyası, Sonsuz Vadi, Mucize, Deniz, Tüm Zaman) şeklinde ifade edilmiştir. Üretilen metaforlardan bazıları şöyledir:

- Teknoloji **deniz** gibidir; çünkü **o kadar geniş ve ucu alınmaz, sonu ulaşılamaz bir ummandır.(E).**
- Teknoloji **hayal dünyası** gibidir; çünkü **hayatımızı daha etkili yaşamak adına aklımıza gelen gelmeyen sayısız her türlü fırsatı bize sunar. Biz isteriz sayısız imkanlar sunar. (E).**
- Teknoloji **mucize** gibidir; çünkü **hiç olmayacak şeyler bir de bakmışsın ki teknolojiyle olmuş. (K).**
-

Kategori 4: Canlı Varlık Olarak Teknoloji

Okul öncesi öğretmenleri "teknoloji" kavramını bu kategoride canlı varlıklara benzeterek ifade etmişlerdir. Canlı varlık olarak teknoloji kategorisinde teknoloji kimi zaman kadına kimi zaman kelebeğe kimi zaman ise insana benzetilmiştir. 8 öğretmen tarafından toplam 7 metafor üretilmiştir (İnsan Yavrusu, İnsan, Kelebek, Kadın, Anne, Çocuk, Eş). Bu kategoride bulunan bazı metafor ifadeleri şöyledir:

- Teknoloji **insan** gibidir; çünkü **bazen gereklidir; bazen gereksiz.(K).**
- Teknoloji **eşimiz** gibidir; çünkü **ne onunla oluyor ne de onsuz.(E).**
- Teknoloji **avucumuzdaki kelebek** gibidir; çünkü **elimizi çok sıkarsak kelebeği öldürürüz, çok gevşek bırakırsak kaçıırız.(E).**
- Teknoloji **kadın** gibidir; çünkü **ne zaman ne yapacağı tahmin edilemez.(K).**

Kategori 5: İhtiyaç olarak Teknoloji

İhtiyaç olarak algılanan "teknoloji" kavramında öğretmenler teknolojinin günlük yaşamda kullanımına dair benzetmelerde bulunarak, teknoloji yönündeki algılarını ortaya koymaya çalışmışlardır. Bu kategoride teknoloji bazen ekmek bazen su, bazen ışık, olarak algılanmıştır. En fazla metafor bu kategoride üretilmiştir. 24 öğretmen tarafından üretilen metaforlar (ihtiyaç, ışık, yemek, vazgeçilmez tutku, vazgeçilmez, nefes, araba, araç, hızlı araç, otomobil, organ, kalp, ev, hava, güneş, ekmek, su) toplam 17 tanedir. İhtiyaç olarak algılanan teknoloji kategorisi ile ilgili birkaç metafor şu şekildedir:

- Teknoloji **su** gibidir; Çünkü **yaşantımızın her alanında ona muhtacız, onsuz olmuyor. Nasıl ki susuz yaşam olmuyorsa teknolojisiz de olmuyor. (E).**

- Teknoloji **güneş** gibidir; Çünkü **güneş her gün yenilerek dünyamızı aydınlatır aynen teknolojiye öyledir. Her gün yenilerek birçok ihtiyacımıza cevap verir. (K).**
- Teknoloji **hava** gibidir; Çünkü **artık teknoloji çağında yaşıyoruz ve teknoloji hayatımızın vazgeçilmezi, olmazsa olmazlarından biridir. (E).**
- Teknoloji **ihtiyaç** gibidir; Çünkü **veli ile irtibata geçiyoruz teknoloji; bilgisayar kullanıyoruz teknoloji; tepegöz kullanıyoruz teknoloji bunları kullanmadığımız bir boşluk oluşuyor.(K)**

Kategori 6:Yaşamın İfadesi Olarak Teknoloji

Öğretmenler bu kategoride teknoloji ile yaşamın birlikteliği, iç içeliği üzerinde durmuşlar ve bu algıya uygun metaforlar geliştirmişlerdir. Yaşamın ifadesi olarak teknoloji ile ilgili 6 öğretmenin geliştirdiği metaforlar (Yaşam, Zaman Makinesi, Yaşam Koçu, Yaşamın Parçası, Hayat) toplam 5 tanedir. Aşağıda bu kategoriyle ilgili birkaç öğretmen metaforlarına yer verilmiştir:

- Teknoloji **yaşam** gibidir; Çünkü **gerçek yaşamda ne varsa teknoloji aracılığıyla onu yapabiliyoruz. Mesela tatile çıkabiliyoruz, facebook'ta bahçemiz olabiliyor hatta bazı zaman sanal âlemde kral bile olabiliyoruz. (E).**
- Teknoloji **yaşamın parçası** gibidir; Çünkü **o olmadığında hemen eksikliğini hissediyoruz ve yaşamımızın bir yanı boş kalıyor. (E).**

Teknoloji **yaşam koçu gibidir**; Çünkü **kişinin ihtiyacına göre her şeyi en kısa yoldan gösterir ve hayatı dolu dolu yaşamamızı sağlar. (E).**

Sonuç ve Öneriler

Metaforların genel olarak bireylerin herhangi kavram/olguya dönük olarak geliştirdikleri kavramsal etiketler/ ifade biçimi olduğu söylenebilir. Geliştirilen metaforlarla bireyin sahip olduğu kavramsal derinlik arasında bir paralellik olduğu söylenebilir. Bireyin bir kavram/olguyla ilgili olarak kavramsal zenginliği doğal olarak onun farklı kavramla da ilişki kurmasını etkileyeceği düşünülmektedir. Yine bu anlamda Eraslan (2011)'a göre eğer bireyin istenilen düzeyde benzerlik kuramadığı durumda yüzeysel oluşturulan metaforlarla ilgili yapının tam anlaşılmadığını ya da nitelikli metafor üretebilecek bilişsel ve kavramsal zemine sahip olunmadığını da bir göstergesi olarak da kabul edilebilir. Bu çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin üretmiş oldukları bazı metaforların teknoloji kavramına ilişkin orijinal metaforlar olmasına rağmen; bazılarının üretmiş oldukları metaforların ise kaynakla hedef alan arasında istenilen bağlantıyı kurmadan uzak, çok yüzeysel olduğu gözlemlenmiştir.

Metaforlarla ilgili olarak farklı alanlarda çalışmalara rastlanmıştır. Bunlardan bazıları; felsefe alanında Keklik (1984); görsel sanatlar alanında Kalyoncu(2012) ve

Wells(2015) ; sınıf öğretmenliği alanında (Geçit, 2011),Polat, Özlem, Akdağ (2013); sosyal bilgiler öğretmenliğine yönelik (Kaya, 2014);tarih öğretmenliğine yönelik(Özbaşı, 2013); ingilizce öğretmenliği (Aktekin, 2013) sayılabilir. Semerci (2007)' nin deyiimiyle metaforun kullanılmadığı disiplin neredeyse yok gibidir. Disiplinlerin yanı sıra müfettişlik, okul algısı, öğretmenlik, çevre v. b konularda onlarca metafor çalışması yapılmış; ancak yapılan literatür taramasında okul öncesi öğretmenlerinin teknoloji algılarını ortaya koymaya yönelik olarak metafor çalışmasına rastlanmamıştır.

Temel amacı, okul öncesinde görev yapan okul öncesi öğretmenlerinin teknoloji algılarını metaforlar aracılığıyla ortaya çıkarmak olan bu çalışmada toplam 76 öğretmen tarafından geçerli 57 metafor üretilmiştir. Üretilen metaforların içerisinde frekansı en yüksek olan, metafor teknolojinin ilaç ($f=8$) olarak algılanmasıdır. Öğretmenlerin önemli bir kısmı teknolojiyi birçok karşılaşılan problemlere çözüm olarak gördükleri anlaşılmaktadır. Kısaca teknoloji her derde deva niteliğinde görülmektedir.

Sonuç olarak bu araştırmanın bulguları, okul öncesi öğretmenlerin teknoloji kavramına yönelik algılarını metaforlar yoluyla ortaya koymaktır. Bu bulgular ışığında aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

1. Öğretmenlerin teknolojiyi kullanım sıklığı şöyledir: 52 öğretmen (%68.4) teknolojiyi her zaman; 20 öğretmen bazen (26.3); 4 öğretmen ise (5.3) hiç kullanmadıklarını ifade etmişlerdir. Özellikle teknolojiyi "bazen" kullandıklarını ve "hiç" kullanmadıklarını ifade eden öğretmenlere yönelik, eğitimde teknoloji kullanımına yönelik bir hizmet içi eğitim programı geliştirilip bu ve benzer durumda olan öğretmenlerin teknoloji kullanım sıklığı artırılabilir.
2. Okul öncesi öğretmenlerinin eğitim ve öğretim sürecinde teknolojiyi daha etkin kullanabilmeleri için lisans eğitimleri boyunca teknoloji kullanımına yönelik bir farkındalık kazandırılması gerektiği söylenebilir.
3. Bu çalışmadan ortaya çıkan bir diğer sonuç 11 öğretmenin teknolojiyi "olumsuzluğun ifadesi" olarak algıladığı şeklindedir. Öncelikli olarak öğretmenlerin teknolojiye yönelik ilgi, ihtiyaç ve beklentilerini ortaya koyarak hangi noktalarda teknoloji kullanımında sıkıntılar yaşıyorlar ve bu problemi nasıl aşabileceklerine yönelik hizmet içi eğitim kursları düzenlenebilir.
4. Öğretmenlerin, eğitim-öğretim sürecinde kullanabilecekleri, kullanımı kolay etkinliklerle teknolojiye yönelik olumsuz bakış açılarının değiştirilmesi yönünde çalışmalar yapılabilir.
5. Yine teknolojiye yönelik olumsuz algıların nedenleri üzerinde durularak bu nedenlerin öğretmenin teknoloji kullanımına yönelik bilgi eksikliğinden mi kaynaklandığı yoksa teknolojiyi bir tehlike olarak mı gördükleri (zehirli sarmaşık, bela, virüs, öğrencilerin sağlığını olumsuz etkileme, öğrencileri tembelleğe yönelttiği, öğretmeni sınıf içinde geri planda bıraktığı v.b.) eğer

teknolojiye yönelik böyle bir algıları var ise bunların nedenlerine yönelik bir araştırma yapılabilir.

6. Bundan sonraki araştırmalarda okul öncesi öğretmenlerin hangi teknolojiyi ne sıklıkla kullandıklarına yönelik bir çalışma yapılabilir. Sonuç olarak metaforların okul öncesi öğretmenlerin teknoloji kavramına ilişkin algılarını ortaya koymada önemli bir araştırma aracı olduğu söylenebilir.

Kaynakça

- Akşehirli, S. (2007). Çağdaş Metafor Teorisi. *Ege Edebiyat*. <http://www.ege-edebiyat.org/> (Erişim Tarihi, 10.01.2016)
- Arslan, M. M ve Bayrakçı, M. (2006). Metaforik düşünme ve öğrenme yaklaşımının eğitim-öğretim açısından incelenmesi. *Millî Eğitim*. 34(171), ss.100-108.
- Araştırma Planlama ve Koordinasyon Başkanlığı (2002). 2002 Yılı Başında Milli Eğitim. Ankara: MEB.
- Aydın, F. (2011). Üniversite öğrencilerinin “çevre” kavramına ilişki metaforik algıları. *Doğu Coğrafya*. 16(26), 25-44.
- Balcı, A. (1999). Metaphorical Images of School: School Perceptions of Students, Teachers and Parents from four Selected Schools (in Ankara). A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of The Requirements for The Degree of Doctor of Educational Science, METU, Ankara.
- Büyüköztürk, Ş. (2010). *Bilimsel araştırma yöntemleri*, Ankara: Pegem.
- Cerit, Y. (2008). Öğretmen kavramı ile ilgili metaforlara ilişkin öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri*. 6(4), 693-712
- Çalışkan, N. (2009). Metaforların izinde bir yazarın kavramlar dünyasına giriş: cemil meriç’in bu ülkesi’nde kitap metaforları. *Dil Araştırmaları*: 4, 87-100.
- Çalışkan, N. (2013). Kavramsal Anahtar Modeli ile Metafor ve Deyim Öğretimi. *Bilig*, 64, 95.
- Çobanoğlu, H. İ. (2010). *Öğretmen adaylarının bilgisayar teknolojilerini kullanımı ve bilgisayar teknolojilerine yönelik tutumları*. Yüksek lisans tezi. On dokuz mayıs Üniversitesi, Samsun.
- Doğan, Y. (2015). 100. Yılında öğretmen adayları ve öğrencilerin bakışıyla Çanakkale Savaşları: Bir metafor araştırması. *Turkish Studies*, 369-386.
- Döş, İ. (2010) Aday öğretmenlerin müfettişlik kavramına ilişkin metafor algıları. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 9(3), 607-629.
- Düşek, G. (2009) *2006 yılında uygulamaya konulan okul öncesi eğitim programı*

hakkında ilköğretim müfettişleri, okul öncesi eğitim veren kurum müdürleri ve okul öncesi öğretmenlerinin görüşlerinin incelenmesi (Ordu İli Örneği). Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi, Konya.

Eraslan, L.(2011). Sosyolojik metaforlar. *Akademik Bakış*. 27, ss.1-22.

Fidan, N. (1986). Okulda öğrenme ve öğretme. Ankara: Kadioğlu Matbaası.

Geçit, Y ve Gençer, G (2011).Sınıf öğretmenliği 1. Sınıf öğrencilerinin coğrafya algılarının metafor yoluyla belirlenmesi (rize üniversitesi örneği). *Marmara Coğrafya Dergisi S: 23, - 2011, ss. 1-19*

Güveli, E., İpek, A. S., Atasoy, E ve Güveli, H. (2011). Sınıf öğretmeni adaylarının matematik kavramına yönelik metafor algıları. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education*, 2(2), 140-159.

Hanoğlu, L. (2015).Metafor ve Beyin.Sağlık Düşüncesi ve Tıp Kültürü Dergisi, 2015- 37(96-99)

Jacobson, R. (2003). Metaforik ve metonimik kutuplar. (Çev: E. Efe Çakmak) Ankara:Yapı Kredi.

Kararımak, Ö ve Güloğlu, B. (2012). Metafor: danışan ve psikolojik danışman arasındaki köprü. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(37), 122-135.

Kılıç, F ve Arakan, K. (2010). *Birinci sınıf velilerinin veli eğitimine ve çocuklarının okula başlamalarına ilişkin algılarının metaforlar (mecazlar) yardımıyla analizi*. 9. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu Bildirileri. Fırat Üniversitesi, 20-22 Mayıs 2010, Elazığ. 908-910.

Kol, S. (2012).Okul öncesi eğitimde teknolojik araç- gereç kullanımına yönelik tutum ölçeği geliştirilmesi. *Mayıs 2012 Cilt:20/2 Kastamonu Eğitim Dergisi ss.543-554*.

Kuzu, A. (2007). *Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı*. (Editör: Ferhan Odabaşı). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yay.

Lakoff, G. ve Johnson, M. (2007) *Metaforlar: Hayat, Anlam ve Dil* (Çev: Gökhan Yavuz Demir) Ankara: Paradigma.

MEB, Temel Eğitim Genel Müdürlüğü (2012). *Okul Öncesi Eğitim Programı* Ankara: Milli Eğitim Basım Evi.

Morgan, G. (1998). Yönetim ve örgüt teorilerinde metafor. (Çev: Gündüz Bulut) İstanbul: Mess

Patton, Q. M. (2001). *Qualitative research & evaluation methods*. SAGE Publications.

Ocak, G ve Gündüz, M. (2006). Eğitim fakültesini yeni kazanan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine giriş dersini almadan önce ve aldıktan sonra

öğretmenlik mesleği hakkındaki metaforlarının karşılaştırılması. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8 (2), ss.293-310.

Oğuzkan, Ş., Oral, G. (2001). *Kız sanat okulları için okul öncesi eğitimi*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

Öğülmüş, S.(1991). İçerik çözümlemesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 24 (1), ss. 213-228.

Saban, A. (2008). Okula ilişkin metaforlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*. 55, 459-496.

Saban, A. ,Koçbeker, B.N ve Saban, A.(2006). Öğretmen adaylarının öğretmen kavramına ilişkin algılarının metafor analizi yoluyla incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri* . 6(2), 461-522

Saban, A. (2004). Giriş düzeyindeki sınıf öğretmeni adaylarının “öğretmen” kavramına ilişkin ileri sürdükleri metaforlar. *Türk Eğitim Bilimleri*. 2(2), ss.131-155.

Semerci, Ç. (2007). “Program geliştirme” kavramına ilişkin metaforlarla yeni ilköğretim programlarına farklı bir bakış. *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 31(2), ss.125-140.

Simon, H. A. (1973). Technology and Environment. *Management Science*, 19(10).

Sönmez, V. (1993). Program geliştirmede öğretmen El Kitabı. Ankara: Adım.

Sönmez, V.(2003). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. Ankara: Anı Yayıncılık..

Sten, G. (2002). Towards A Procedure For Metaphor Identification. *Language And Literature*. S:11

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.

Yavuzer H. (2008). *Çocuk eğitimi el kitabı*. İstanbul: Remzi Kitabevi

Yalın H. İ.(2003). Öğretim Teknolojileri Ve Materyal Geliştirme. Ankara: Nobel Yayınları

Yob I.M. (2003). Thinking Constructively with Metaphors. *Studies in Philosophy and Education*, 22(127).

Doğan, Y. (2015). 100. Yılında öğretmen adayları ve öğrencilerin bakışıyla Çanakkale Savaşları: Bir metafor araştırması. *Turkish Studies*, 369-386.

Wells, Ş. Y. (2015).Görsel Sanatlar Öğretmeni Adaylarının Öğretmen ve Sanatçı Algısına İlişkin Metafor Analizi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 30(3): 160-175.